

OD GRUNWALDU DO HOŁDU PRUSKIEGO: PONAD WIEK RYWALIZACJI I DYPLMACJI



1410

BITWA POD GRUNWALDEM

Wielkie zwycięstwo wojsk polskich i litewskich złamało militarną potęgę Zakonu Krzyżackiego i zapoczątkowało stopniowy upadek państwa zakonnego.



1466

II POKÓJ TORUŃSKI

Zmiana układu sił nad Bałtykiem; państwo zakonne traci znaczącą część ziem i zostaje zmuszone do uznania zwierzchności króla Polski.



1519–1521

OSTATNIA WOJNA POLSKO-KRZYŻACKA

Nieudana próba odzyskania pełnej niezależności przez Zakon pod wodzą Albrechta Hohenzollerna, zakończona rozejmem i zmianą strategii.



8 KWIETNIA 1525

TRAKTAT KRAKOWSKI

Układ kończący wojnę polsko-krzyżacką z lat 1519–1521. Przewidywał sekularyzację pruskiego państwa zakonnego i jego przekształcenie w świeckie Prusy Książęce, pozostające lennem Korony Polskiej.



10 KWIETNIA 1525

HOŁD PRUSKI

Publiczna ceremonia na krakowskim rynku, podczas której Albrecht Hohenzollern złożył hołd lenny królowi Zygmuntovi Staremu.

WIELKA TRANSFORMACJA

Z PAŃSTWA ZAKONNEGO



Albrecht Hohenzollern porzucił regułę zakonną i przyjął władzę świecką, stając się lennikiem Korony. Władza Zakonu ustąpiła suwerennemu władcy świeckiemu.

...W ŚWIECKIE KSIĘSTWO



DAWNY WRÓG STAJE SIĘ LENNIKIEM

Prusy Książęce stały się politycznie zależne od Polski, co ustabilizowało północną granicę państwa na wiele dziesięcioleci.

AKT POLITYCZNY, RELIGIJNY I SYMBOLICZNY

Hołd łączył w sobie narodziny nowego porządku w Europie (reformacji) z dyplomatycznym sukcesem Jagiellonów.

SYMBOLE PRZEŁOMU



KORONA I KRZYŻ

Rywalizacja między Polską, władzą królewską (Korona), a Zakonem (Krzyż) zakończyła się uznaniem wyższości tej pierwszej.



PERGAMIN Z PIECZĘCIAMI

Fizyczny dowód trwałości traktatów z 1466 i 1525 roku, które zastąpiły oręż narzędziami prawa i dyplomacji.

KLUCZOWE ETAPY PRZEMIAN



Zeskanuj,
aby zobaczyć
więcej

Tablica I — Od Grunwaldu do Hołdu Pruskiego

Historia Hołdu Pruskiego nie zaczyna się w Krakowie w roku 1525. Jej prawdziwy początek tkwi znacznie wcześniej, na polach Grunwaldu, 15 lipca 1410 roku. To właśnie tam wojska polsko-litewskie zadały zakonowi krzyżackiemu cios, który nie zniszczył go od razu, ale na trwałe podważył jego potęgę. Mit niezwyciężonego Zakonu runął, a wraz z nim rozpoczął się długi proces politycznego i militarnego osłabienia państwa krzyżackiego.

W kolejnych dziesięcioleciach rywalizacja nie wygasła. Przeciwnie, została przeniesiona z pola bitwy także na grunt dyplomacji, prawa i układów międzynarodowych. Szczególne znaczenie miał drugi pokój toruński, zawarty 19 października 1466 roku. Zakon utracił wówczas znaczną część swoich ziem, a wielki mistrz został zmuszony do uznania zwierzchnictwa króla Polski. Odtąd państwo zakonne trwało nadal, ale jego samodzielność była coraz bardziej ograniczona.

Ostatnią próbą odwrócenia tego biegu wydarzeń była wojna polsko-krzyżacka z lat 1519-1521. Zakon, kierowany przez Albrechta Hohenzollerna, liczył jeszcze na odzyskanie dawnej niezależności. Zamiast przełomu nadeszło jednak potwierdzenie słabości. Wojna nie przyniosła Krzyżakom zwycięstwa, a przedłużający się konflikt pokazał, że dotychczasowy model państwa zakonnego wyczerpał swoje możliwości.

W tej sytuacji rozwiązaniem okazała się nie kolejna bitwa, lecz polityczna przemiana. W 1525 roku zawarto traktat krakowski, który sankcjonował sekularyzację zakonu w Prusach. Dwa dni później, 10 kwietnia 1525 roku, na rynku w Krakowie Albrecht Hohenzollern złożył hołd lenny królowi Zygmuntovi I Staremu. Dawny przeciwnik stał się lennikiem Korony, a państwo zakonne zostało przekształcone w świeckie Prusy Książęce.

Był to moment przełomowy: polityczny, religijny i symboliczny. Kończył ponad wiek rywalizacji zapoczątkowanej jeszcze przed Grunwaldem i otwierał nowy rozdział w dziejach tej części Europy.